

ВОЕННА АКАДЕМИЯ „ГЕОРГИ СТОЙКОВ РАКОВСКИ“

РЕЦЕНЗИЯ

от

Марин Рахнев Русев, доктор, професор,

СУ „Св. Климент Охридски“, rusevm@abv.bg, 0888 24 79 42

на

научните трудове, представени по конкурса за заемане на академичната длъжност „доцент“ в научна област 9. Сигурност, професионално направление 9.1. Национална сигурност, област на висшето образование 9. Сигурност и отбрана, учебни дисциплини – „Глобална сигурност и геополитика“, „Национална сигурност“, „Система за национална сигурност“, „Философия“, „Политическа география“, „Китай през 21 век“ и „Стратегии за международна сигурност“, съгласно обявения конкурс, публикуван в ДВ, брой 15 / 21.02.2020 година.,

на кандидата:

Радослав Иванов Бонев, гл. асистент, доктор, Военна академия „Георги Стойков Раковски“, факултет „Национална сигурност и отбрана”,

1. Кандидадът е представил за рецензиране 17 публикации, две от които са в съавторство, а именно – 1 монографичен труд, 1 учебно пособие, 9 научни студии и 6 научни статии, една от които е на руски език.

Не рецензирам представеното обзорно учебно пособие по Философия по следните основни причини:

–не отговаря тематично на обявените научна област и професионално направление;

–не отговаря на базови научни изисквания – полезният му обем (без приложените над 50 портретни приложения) е много под 100 стандартни страници, липсва коректно цитиране на използваните в текста източници и пр.

Въпреки това адмиравам интереса и възможностите на кандидата да поеме отговорността при преподаването на съответната дисциплина.

Не рецензирам и 3 от представените студии, тъй като в значителна степен се прекриват със структурни части от основния монографичен труд, както и частично помежду си. Това се отнася за следните публикации:

–„Аксиомите в теорията на геополитическата динамика и военноисторическата реконструкция на „голямата стратегия” (grand strategy) в контекста... Сборник доклади 19–20 май 2016 година...”

–„Аксиомите в теорията на геополитическата динамика и военноисторическата реконструкция на „голямата стратегия” (grand strategy) през Първата световна война (1914-1918)...София, 2017 година...”

–„Теорията на геополитическата динамика и голямата стратегия в контекста ... Списание Геополитика, 2016 година...”

Приемам за рецензиране **1** монографичен труд, **6** научни студии и **6** научни статии. Общият им обем е над 500 стандартни страници, което е показател за значителна публикационна активност (при сумирането с приближение са отчетени както сравнителният обем на представените текстове, така и сравнителното дялово участие на автора в двете съвместни публикации).

2. От приложените документални справки е видно, че гл. ас. д-р Радослав Бонев е придобил солиден опит като специалист и експерт в Българската армия през периода 2001-2014 година, а след това е успял да се утвърди и

като докторант и преподавател във Военна академия „Георги Стойков Раковски“. През последните 6 години е част от колектива на катедра „Национална и международна сигурност“ към факултет „Национална сигурност и отбрана“. Проявява трайни научно-изследователски интереси и има преподавателски ангажименти в области като: теория на националната и международната сигурност; военна история; история на военното изкуство; политическа география, геополитика, геостратегия, философия и др.

3. Направените проверки и сравнения показват самостоятелност на научните изследвания и не установяват наличие на плагиатство в публикациите на кандидата. Много добра атестация в това отношение е огромният брой коректно цитирани литературни източници по определени аспекти на изследваните теми както в монографичния труд, така и в повечето други рецензирани трудове на кандидата.
4. Изследователските интереси и публикационната активност на гл. ас. д-р Радослав Бонев са тематично пряко свързани с неговите преподавателски ангажименти във Военната академия. Показателни за това са монографичният му труд, учебното пособие по философия и повечето от рецензираните студии/статии, ориентирани към изясняване на теоретико-методологични въпроси в области от военното дело, международните отношения, политическата география, геополитиката и геостратегията.
5. Кандидатът гл. ас. д-р Радослав Бонев има изследвания в 2 основни научни направления, като негова характерна особеност е, че не се старее да поставя отчетливи граници между тях:
 - *военна стратегия с акцент върху широк спектър от аспекти (военноисторически, концептуални, пространствени) на стратегическата отбрана;*

- *геополитически и стратегически аспекти на глобалната, регионалната и националната сигурност;*
- *в своеобразно трето изследователско направление могат условно да се обединят някои фрагментарни, но значими самостоятелни изследвания с приносен характер в отделни области на научната теория.*

С най-голяма тежест за настоящия доцентски конкурс е монографичния труд на кандидата със заглавие „Геополитически измерения на стратегическата отбрана“. Неговият обем е равностоеен на около 220 стандартни страници. Структурирането му е повлияно от оправдан субективизъм в опита на гл. ас. Радослав Бонев да представи свое виждане за стъпаловидни причинно-следствени взаимни връзки в пъстрата палитра от междудисциплинарни научни направления в зоната на контакт между военна стратегия, политическа история и география, метанаучна философия и др. Това, което най-много ме смущава в структурно отношение обаче е опитът на автора да постави под общия терминологичен наменател на т. нар. „геополитическа динамика“ както точка 1.1, така и точка 3.5, които са нелогично „разтегнати“ в двата края на изследването.

Като безспорен принос в монографичното изследване трябва да се посочи успешният опит на автора да представи задълбочен сравнителен хронологичен анализ, основан на трудовете на редица представители военната мисъл в следосвобожденска България.

С приносни теоретични моменти са и част от другите публикации на кандидата. Най-типични в това отношение са изследванията, свързани с концептите за „голямата стратегия“ и „праксеология на геополитиката“. Особен интерес предизвиква връзката им с т. нар. „геополитическо моделиране“, умело представен с примери от външнополитическото поведение на страни като Франция и Полша.

6. Според мен горепосочените автори приноси могат да се дефинират като оригинален опит за обогатяване на съществуващи знания. Макар и в определена степен условно, приемам представената от кандидата справка за съответствие с минималните национални изисквания (при изключване на четирите публикации, които определям като неприемливи за рецензиране – това няма да доведе до съществено намаляване на необходимата минимална сума от точки).

Справката на научните приноси оценявам като твърде фрагментарна, тъй като не дава възможност да се открият конкретни претенции в 3-4 ясно формулирани направления. В опит за обобщение мисля, че към горепосочените от мен може да се добави още 1 приносен момент:

Методологично конкретизиране на научно-изследователския инструментариум, чрез което се повишава ефективността при усвояването на знания и умения по обявените за конкурса учебни дисциплини.

7. Смятам, че формулираните от мен теоретични и приложни приноси на кандидата гл. ас. д-р Радослав Бонев са резултат от предимно самостоятелни изследвания, имат оригинален характер и могат да се оценят като негово лично дело.

8. Независимо от положителната като цяло оценка за научното творчество и изследователския потенциал на кандидата, бих искал да посоча и някои основателни критични бележки. Ще засегна само тези, които се отнасят за хабилитационния труд (основно в Първа и Втора глава), тъй като не намирам съществени такива в другите рецензирани публикации:

- По повод основната тема и заглавието на хабилитационния труд – според мен водещата структурно-методологична постановка на изследването визира по-скоро политикогеографски, отколкото

геополитически аспекти (измерения) на стратегическата отбрана. Показателни в това отношение са например обобщенията и заключението в края на книгата, където терминът геополитика не се използва нито веднъж. Тук е мястото да се посочи, че в основните аналитични части на своя труд гл. ас. д-р Радослав Бонев твърде произволно смесва методологичните основи на политическата география, геополитиката и геостратегията.

- Авторът използва фрагментарно основни геополитически понятия, базирайки се на много тесен кръг изследователи от по-ново време и игнорирайки творчеството на редица класически представители на този клон от научното познание. Опитът за уточняване на хронологичните и методологични основи на геополитическия анализ е неуспешен дори и само поради факта, че е пропуснат Киелен, който всъщност за първи път (през 1917 г.) въвежда понятието геополитика. Липсват и концепции на фундаментални изследователи като Хасингер, Бицили, Грабовски, Шмит, Савицки, Спайкмън. Едностранното им заместване дори и с безспорно значимите трудове на Маън е до голяма степен неудачно, тъй като на практика той нито веднъж не използва термина геополитика. Геополитиката се тълкува твърде субективно предимно като съставна част в системата на политическите науки. Налице е очевидно предоверяване по отношение на структурната геополитическа терминология, основаваща се преимуществено на изследвания от твърде тесен кръг изследователи (напр. цитираните на стр. 18 Лурие, Казарян и тяхната статия, базирана на примера на т. нар. „Източен въпрос“). Липсват фундаментални класически постановки за глобални геополитически вектори, отчитащи основните постулати на сакралната география и т. нар. „социология на пространството“, както и утвърдени постановки за основните елементи в геополитическата структура на света

(Големи пространства, санитарни кордони, геополитически възли и ключови пространства). Дефинитивният вакуум в това отношение трудно може да се замести с прекалено тесни предметни изследвания от типа „математическо моделиране на геополитическите процеси“ и други подобни.

- Гл. ас. д-р Радослав Бонев е допуснал абсолютно игнориране на българските автори, чиито трудове засягат важни аспекти на геополитическия анализ (важно е да се посочи, че това важи в много по-малка степен за другите рецензирани негови публикации). Груба грешка е да се правят геополитически изследвания (особено когато се засягат аспекти на българския национален интерес) без да се познават основни идеи, формулирани от учени като Иширков и Батаклиев. В по-ново време значими научни резултати в това отношение имат автори като Христов, Димов, Бъчваров, Бацаров, Дерменджиев, Михайлов, Кръстев и др.
- На места са налице и някои съмнителни като утвърдени постановки твърдения – напр. стр. 121 (бележка³⁴³), стр. 123 (бележка³⁴⁹) и др.

Моля уважаемото Научно жури да приеме горепосочените критични бележки по отношение творчеството на кандидата само и единствено като мое алтернативно и субективно мнение, с което не се опитвам да подложам на съмнение правото на гл. ас. д-р Радослав Бонев да изгражда свои изследователски конструкции и научни заключения.

10. Според мен кандидадът гл. ас. д-р Радослав Бонев има безспорно изграден научно-изследователски и преподавателски потенциал и отговаря на основните изисквания за заемане на академична длъжност „доцент“.
11. Давам своята положителна оценка и предлагам на уважаемото Научно жури да гласува положително решение, с което да предложи на

Факултетния съвет на факултет „Национална сигурност и отбрана” към Военна академия „Георги Стойков Раковски“ гл. ас. д-р Радослав Иванов Бонев да бъде избран за „доцент” по условията на обявения конкурс.

31. 07. 2020 г.

Рецензент:

проф. д-р Марин Русев